

Mestreech, Tilburg, Amsterdam, Alkmaar, Leiden

In dit stuk verhaal ik van mijn herinneringen totdat ik Maastricht verliet om in Tilburg te gaan studeren. En nog een paar dingen meer...

Grootouders en ouders

De ouders van mijn moeder waren:

Oma: Tineke Blanckers, geboren op 14 december 1898 (?).

Opa: Petrus ('Pie') Gehem, geboren op 19 november 1897.

Waar ze geboren zijn, weet ik niet. Ik vermoed in Maastricht.

De ouders van mijn vader waren:

Ama: Marie Trijbels, geboren op 17 augustus 1890.

Ampa: Leo Grégoire, geboren op 24 juli 1892.

Ook hun geboorteplaats weet ik niet.

Mijn moeder heette officieel Barbara maar werd Berthie genoemd. Mijn vader heette Dolf.

Mijn moeder is geboren op 15 augustus 1923 in Maastricht, waarschijnlijk op de Boschstraat in het Centrum.

En mijn vader is geboren op 16 juni 1924 in Maastricht, in de wijk St. Pieter, op Glacisweg 15.

Namen

Ik ben geboren op dinsdag 16 oktober 1951 om 03:15u. Thuis, dat wil zeggen in het huis op Marjoleinstraat 11, in de wijk Mariaberg, Maastricht.

Ik heet officieel: Ludo Gregoire. Waarom mijn ouders kozen voor de naam Ludo weet ik niet.

Mijn doopnamen heb ik laten schrappen. Het waarom daarvan en het proces dat ik daarbij heb doorlopen, vind je op de website onder het eerste tuimelvlakje **Welkom** met de hyperlink naar het document *Zelfbeschikkingsrecht op de voornaam*.

Mijn moeder noemde mij liefkozend *Luutsje*. Ik luisterde ook naar *Luut*. Soms (Wilma) werd dat geschreven als *Luud*, maar het is met een t.

Het *accent aigu* dat ik altijd op de eerste e van mijn achternaam zet – Grégoire dus – is mogelijk op enig moment in de geschiedenis door een ambtenaar van de Burgerlijke Stand vergeten.

Mijn grootvader plaatste het, mijn vader plaatste het, ik blijf het zo schrijven, mijn zonen Thomas (geboren 19 mei 1986) en Simon (geboren 14 september 1987) doen dat ook en ik denk dat mijn vier kleinkinderen – Simon (geboren 5 december 2016), Noa (geboren 31 maart 2018), Abel (geboren 17 oktober 2018) en Eli (geboren 29 juni 2023) dat ook gaan doen.

Marjoleinstraat 11

Vanaf mijn geboorte tot medio 1961 woonden we op Marjoleinstraat 11. Het was in mijn beleving een groot huis, met een leefkeuken en een behoorlijk grote woonkamer, veel kamers boven, een groot souterrain en een grote tuin. Toen ik er later een paar keer ben gaan kijken, bleek het een klein huisje met een aan een souterrain grenzend tuintje.

We woonden in het tweede huis vanaf de hoek. Naast ons, in het hoekhuis, woonde de familie Perry. Pa en ma waren goed bevriend met Toine en Nelly Perry. Ze waren alle vier lid van de Derde Orde van de paters Franciscanen. Toine was koster in de parochiekerk van Mariaberg. En Nelly was huisvrouw, later onderwijzeres. Ze hadden zeven kinderen: Han, Maria, Jos, Marie-Roos, Stef, Ton en Pieter. Met Jos – een jaar ouder dan ik – was ik bevriend. Hij nam in januari 2022 – via de Volkskrantredactie – contact met mij op. We hebben elkaar 'hervonden'. Dierbaar. Zie het tuimelvlakje **Hotel California** op de website.

Jos heeft een prachtig boekje geschreven over het gezin waarin hij opgroeide. *De Pandtuin*. Ongeëvenaard. Zo'n boek had ik ook wel willen schrijven.

Ik ben de middelste van vijf kinderen. Op volgorde:

Dolf: 4 oktober 1948, in de flat op het Koningsplein in Wyck.

Marjo: 12 februari 1950, idem.

Ludo: 16 oktober 1951, Marjoleinstraat 11, Mariaberg.
Rolande: 18 oktober 1955, idem.
Monique: 1 juli 1958, idem.

Met geen van de vier heb ik veel opgetrokken. Ik was zowel *Einzelgänger* als vooral gericht op vriendjes, neefjes. Rolande was lange tijd mijn 'lievelingszus', omdat ik met haar een zekere zielsverwantschap voelde; met de anderen niet.

Ik heb veel herinneringen aan mijn jeugd, al vanaf de kleuterschool, toen ik 4 of 5 was. De kleuterschool was een houten schooltje in het 'groen' tussen de Florasingel en de Karimatastraat. Ik weet nog goed dat we op snikhete dagen geacht werden om gedurende een tijdje (kwartier? half uur?) met ons hoofd op onze armen (over elkaar) op het tafeltje te rusten. Stilte... Ik heb beelden in mijn hoofd van de superlieve kleuterjuf...

Ik was vrolijk, op mijzelf betrokken, vrij stil, enorm leergierig, doenig, slim, ondernemend.

Ons gezin was degelijk traditioneel rooms-katholiek. Mijn vader de *pater familias*, mijn moeder huisvrouw; traditionele rolverdeling in het gezin.

Thuis leerde ik lezen en de beginselen van rekenen nog vóór de lagere school.

Ik herinner me het eindeloos schommelen in een van de doorgangsdreuren van ons souterrain, het op straat spelen, het steppen en rolschaatsen, het logeren bij neven en nichtjes.

Pius X school

Op Mariaberg, 170 meter van ons huis, stond de Pius X school. Gerund door de Broeders van Maastricht. Het was een uitstekende leeromgeving. Ik ging er graag heen, meestal rennend. Ik meen me te herinneren: 1^e klas: broeder Monulphus, 2^e klas: meester Willems, 3^e klas: meester Van Berlo, 4^e klas: broeder Viator, 5^e klas: meester Hermans en 6^e klas: broeder Randoald. Mijn favoriete 'meesters' waren meester Willems, broeder Viator en meester Hermans. Broeder Viator was een totaal vrolijke Frans; hij organiseerde vrijdagmiddag het 'schoolzingen': alle klassen in de hal van de school en dan liederen zingen. Meerstemmig, canons. Geweldig. Het hoofd van de school was Broeder Monaldus, een 'klootzak' met harde handen die ik regelmatig gevoeld heb.

Broeder Viator had het goed met mij voor. Hij kreeg van broeder Monulphus van de 1^e klas te horen dat ik al kon lezen. Broeder Viator nam mij mee naar het lokaal waar de schoolbibliotheek stond. Hij deed een bepaalde boekenkast open en zei: 'Kies maar!' Ik was sprakeloos, zielsgelukkig. Ik weet nog welk boek ik als eerste koos. Het ging over een kermisaapje, tekst op de linker bladzijden en blauwe illustraties op de rechter. En ik mocht steeds weer nieuwe boeken kiezen. Lezen, lezen, lezen.

Broeder Randoald kwam 'uit de missie'; op zijn verzoek verzamelden we 'zilverpapier' en 'melkdoppen'. En *aaijt pepier*. Dat werd dan te gelde gemaakt voor de kindertjes in Afrika.

Ik was een goede leerling en vond school geweldig. Vanaf klas 5 oefenden we voor wat nu een schoolmusical genoemd zou worden. Het was het stuk *Perle-fin* – subtitel *Orjoen en de Parelvissers* – van Anton van de Velde. Ik werd gekozen om de hoofdrol te spelen: Orjoen. Toen ik in de 6^e klas zat, werd het stuk meerdere malen opgevoerd. Tot slot voerden we het stuk op in het satellietklooster van de Zusters onder de Bogen in Rijckholt omdat die de kostuums gemaakt hadden. Bij die uitvoering waren ook mijn moeder en mijn vader aanwezig. Mijn moeder had de uitvoering op school moeten missen vanwege een miskraam in die uitvoeringsperiode. Ik vond toneelspelen geweldig. Later heb ik wel vaker gedacht dat ik heel graag acteur zou zijn geworden.

In verband met de keuze voor een vervolgschool werd bij mij in 1964 een intelligentietest op school afgenomen. Ik herinner me het briefje nog met de uitslag: '*Geschied voor het gymnasium. IQ: 154. Mag wel wat praktischer georiënteerd zijn.*' Dat laatste had te maken – zo herinner ik mij glashelder – met het feit dat ik mij verloor in details bij de opdracht: 'Tekenen een fiets.' Toen het tekenen te lang duurde, kreeg ik de vraag: 'Je loopt van thuis 2 km rechtuit, je loopt daarna 2 km naar links en dan nog een keer 2 km naar links. Hoe ver ben je dan van huis?' Ik bliksemsnel: 'Zes kilometer.' Tja...

Ik weet nog dat ik de klasgenoten die na mij getest werden bliksemsnel voorgedaan heb, hoe ze feilloos een fiets konden tekenen. Drie driehoeken horizontaal aan elkaar, een voorvork met stuur, twee wielen, ketting en trappers. Ze kwamen glunderend uit de test...

Wat ik in die lagere schooltijd wilde worden? Fantasiekeuzes: missionaris, motoragent.

De Pius X school was voor de jongens, de ernaast gelegen Maria Goretti school was voor meisjes. Mijn vriendjes destijds heetten Jomi Hemels, Ernest Holman en Peter Beckers. De laatste heeft een jaar of tien geleden contact met mij opgenomen. Grappig.

Ik heb nooit gespijbeld. Kwam niet in me op. Huiswerk op de lagere school herinner ik me niet, volgens mij hadden we dat niet.

Ik was ook nooit ziek, althans niet dat ik mij herinner. Wel herinner ik mij levendig dat mijn amandelen geknipt werden. Praktijk aan huis (Keizer Karelplein) van de KNO-arts. Na ontwaken uit de narcose kreeg ik een – in mijn ogen – kanjer van een zuigsnoepje, zo groot als de pit van een avocado en ook met die vorm.

Buitenschools

Het liefst speelde ik buiten. In de arbeiderswijk Mariaberg waren geen tot weinig auto's op straat dus alle ruimte om met de vele kinderen in de wijk tikkertje te spelen, verstoppertje, busgooien, muurbok springen, kuilen graven, hinkelen, 'kokerellen' (= tollen), knikkeren, landjepik, pijltjes blazen.

Binnen speelde ik met Schuco Varianto. Dat was weergaloos speelgoed, geen verjaardagscadeau maar gekregen ter gelegenheid van mijn Eerste Communie van peetoom Leo. Er zitten foto's van dit moment in mijn vaders album (AG 3). Woensdagmiddag ging ik vaak naar Wolder (rennend) om te spelen bij mijn neefjes Paul en Marcel Bovy. Zij hadden ook Schuco. En Lego.

St. Servaasbolwerk 18

Op mijn tiende verhuisden we naar een koophuis op het Sint Servaasbolwerk 18. Een behoorlijk huis, huiskamers *en suite*, die later samengevoegd werden, een pijpenlakeuken, een tuin, drie slaapkamers (waaronder een kleintje) en een douche op de eerste verdieping. Op de tweede verdieping een behoorlijke zolderkamer (voor Dolf en mij), een knutselzolder en een bergzolder. Ik ging vandaar – altijd rennend heen en terug – nog twee jaar naar de Pius X school op Mariaberg.

Achter ons huis op het St. Servaasbolwerk was een braakliggend stuk grond. Dat werd door de achterbuurman, mijnheer Rondagh, omgewerkt tot geitenweitje. Geiten en kippen waren zijn hobby. Een rare man in mijn ogen. Klein, kale kop, goudkleurig brilmontuur. Hij ging in een witte doktersjas de dieren voeren. De kippen kregen bloemkoolstronken te eten. De eitjes die hij vervolgens mijn moeder gaf (volgens mij had hij een oogje op haar) smaakten naar..... juist.

Bijzondere herinneringen heb ik aan mevrouw Herben. Zij woonde in Aldenhof, het bejaardenhuis tegenover ons huis. Eerste verdieping, derde raam rechts van het trappenhuis. Op een gegeven dag – ik kwam thuis vanuit school – tikte zij op haar raam en wenkte mij. Onbevangen liep ik het bejaardenhuis binnen en zocht haar op in haar kamer. Lang verhaal kort: een jarenlange verbintenis van boodschappen doen, praatje maken, verhalen horen, beloond worden voor het gezelschap dat ik haar hield met thee, koekjes, snoepjes, later kleine geldelijke 'donaties'.

Bijzonder dierbaar. Ik ben dit blijven doen totdat ik ging studeren in Tilburg.

Ik weet niet meer precies welk jaar het was – ik denk 1974 – dat ik van de zoon van mevrouw Herben het bericht kreeg dat ze overleden was. Bij de condoleances ter gelegenheid van haar uitvaart drukte die zoon mij een envelop in handen: 'Voor jou, omdat je er altijd voor haar was.' Inhoud: een briefje van 25 gulden. Dierbare geste.

Henric van Veldeke College

Vanaf het leerjaar 1964 ging ik naar het gymnasium van het Henric van Veldekecollege in de Maastrichtse wijk St. Pieter, op de fiets of rennend. In het eerste jaar (lyceum) behoorde ik – zonder al te veel moeite – bij de besten van mijn klas. In het tweede jaar (gymnasium β) meende ik met even weinig inspanning te kunnen volstaan. Resultaat: ik bleef zitten. Van die les heb ik mijn hele leven lang profijt gehad: wanneer je zorgt dat je de stof beheerst, hoef je je nooit zorgen te

maken bij proefwerken, tentamens, examens.

Vrienden tijdens de middelbare school: Tonnie Hooimeijer, Harrie van Krugten, Harrie Vaes.

Wat ik destijds wilde worden? Advocaat, architect, generaal.

Favoriete leraar: mijnheer Beuken, docent Duits, bijnaam 'de pudding'. Ik was dol op hem, kwam soms bij hem thuis. Hij woonde samen met zijn zus, op de Aylvalaan, een paar huizen verder dan oom Leo en tante Nel. Andere goede leraren: Cornips (wiskunde), Schure (biologie), Leunissen (Grieks). Als slechte leraren herinner ik mij vooral de leraar Nederlands De Vries, een regelrechte sadist.

Hobby's

Toen Dolf in militaire dienst ging en aansluitend met Thera in Wylre ging wonen, zo ongeveer 1969, werd de zolderverdieping 'mijn domein'; om te studeren, te knutselen, te slapen, te lezen. Alles. De zolderkamer had een dakkapel met een brede vensterbank. Daar heb ik 's avonds en 's nachts urenlang naar de maan, de planeten en de sterren gekeken. Met een gewone verrekijker. Fascinerend.

Naast het hoofdeinde van mijn bed was nog een piepklein zijgevelraampje. Via dat raampje had ik voor mijn zelfgebouwde MW-radio contact gemaakt met een van de wikkeldraad van een defecte elektromotor zelfgemaakte meterslange antenne. Die liep van de top van een boom in de zijtuin naar de Japanse kers achter in de tuin. Prima ontvangst. Vaak in slaap gevallen bij het middernachtelijke Wilhelmus of de Brabançonne na het laatste nieuws.

Na schooltijd: lezen, fietsen, knutselen, fiets uit elkaar halen, poetsen en weer in elkaar zetten, sporten (fietsen, zwemmen, tafeltennis). Ik was bij de verkeners (Lambertusgroep). Daar was mijn favoriete meester Hermans hopman. Geweldige tijd.

Net als mijn vader, heb ik een grote liefde voor muziek. Maar tot mijn grote spijt speel ik geen piano. Doodgewone pech door mijn positie in het gezin. Mijn vader was een enorme muziekliefhebber. Hij had een prachtige stem, tenor. Hij zong alles van Enrico Caruso en van Tito Scipa. Als ik die muziek hoor krijgt ik onveranderlijk kippenvel en soms springen me de tranen in de ogen.

Mijn vader speelde - als compensatie voor het feit dat hij tot zijn spijt nooit pianoles gekregen had - blokfluit. Altfluit en sopraan. Ook prachtig. En later Melodica.

Hij wilde dolgraag zijn passie voor muziek overbrengen op zijn kinderen maar jammer genoeg viel dat zaad bij mijn broer Dolf (de oudste) en mijn oudere zus Marjo op de rotsen. Dan weet je het wel: ouders verliezen bij dergelijke ervaringen gemakkelijk de moed. En zo'n gezin met vijf kinderen in een klein huis... ga er maar eens aan staan. Ik denk dat ze het daarom bij mij niet eens meer geprobeerd hebben.

In mijn latere tienerjaren leerde ik mijzelf verdienstelijk mondharmonica spelen en daarna gitaar. En zingen natuurlijk. Dat heeft mijn vader helaas niet meer meegekregen.

Zondagmiddag wandelden we – in de jaren 1961/1963 – vaak van het St. Servaasbolwerk 18 naar de Glacisweg 15, naar het huis van ama en ampa. Daar troffen we dan veel neven/nichtjes en ooms/tantes. Leuk.

Pa was het tegendeel van sportief. En ook ma was niet sportief. Het zal de toenmalige tijdgeest geweest zijn. Ik leerde wel schaken van pa.

Pa en ma speelden *canasta* met ama en ampa. Meestal na het zondagmiddageten waarop ama en ampa te gast waren.

Mijn racefiets was een helderrode Union Ancona Sprint met 10 derailleur-versnellingen. Bij elkaar gespaard door 's zaterdags en in vakanties te werken op de afdeling 'afwerking' van de IJzergieterij Fonderie Millen. Daar was mijn vader bedrijfsleider. Ik heb eindeloos veel dekseltjes gemenied voor op elektra-verdeeldozen en met een wonderbaarlijke machine duizenden dekseltjes op die verdeeldozen gemonteerd. Leerzame en leuke tijd met fabrieksmensen.

Die fiets was belangrijk voor me. Heel veel gepoetst 😊. Roemloos einde: in 1973 brutaalweg gestolen (want op slot) vanaf de gevel van mijn toenmalig studentenhuus – In den Yzeren Vrijer –

aan de Bredaseweg in Tilburg. Daar woonde ik samen met Mathieu, Wilma en Jeanne, later Kiekie.

Oma en opa

Oma was vaak bij ons thuis om mijn moeder te helpen met de was, met het verstelwerk, met het poetswerk. Altijd gezellig als ik thuis kwam uit school. Op woensdagmiddagen en op zaterdagmiddagen ging ik vaak teevee kijken bij oma en opa, eerst op de Brusselseweg 130 en na hun verhuizing op de Prins Bisschopsingel. Wij hadden geen teevee; die kregen we pas in 1970, na het overlijden van pa. Oma en opa hadden een zwart-wit teevee van oom Léon gekregen. Die verdiende goed bij Euratom/Eurochemic, eerst in Narvik (N), daarna in Mol (B).

Zaterdagmiddagen leerde ik van opa alles over klussen aan de fiets en hij leerde mij vliegers maken. En hij leerde mij met allerlei verschillende gereedschappen om te gaan. Zeer goede, dierbare herinneringen.

Tijdens mijn gymnasiumtijd ging ik – samen met mijn vader – op woensdagavonden vaak voetballen kijken bij oma en opa. Die woonden toen nog dichterbij ons in de buurt, op de Prins Bisschopssingel. Toen de Champions League nog zonder pretenties Europacup 1 heette. We troffen er oom Theo en tante Mia en we zaten op een rijtje naast elkaar gezette stoelen. Dierbare herinneringen. Dan kreeg ik ook koffie.

In de laatste gymnasiumklassen ging ik vaak mijn huiswerk bij oma en opa maken en leren voor het eindexamen. Lekker rustig.

We hadden geen huisdieren, behalve ik – heel korte tijd – een cavia. En Dolf had goudvissen.

Ik heb vanaf mijn zestiende eindeloos aan brommers geknutseld. De benodigde informatie haalde ik uit de Prisma-pocket 'Brommers, scooters en motoren.' Met mijn vriendje Hennie Dukers poetste en repareerde ik – tegen betaling – brommers van mensen in de buurt. Ik weet niet meer precies hoe, maar op mijn zeventiende had ik zelf een zoveelste hands brommer. Toen ik in Tilburg ging studeren was het klaar met de brommers.

Gezinsleven

Ons gezin was heel traditioneel Rooms-Katholiek. Veel gezelligheid maar ook wel ruzies. Dolf vertoonde wat je nu 'pestgedrag' zou noemen. Daarvan heb ik veel last gehad, totdat ik door het vele sporten ineens sterker was. Toen was het ook direct 'klaar'. Later heb ik met Dolf – *sans rancune* – een normale relatie opgebouwd.

Alle kinderen hadden een 'taakje' in het huishouden. Afwassen, tafel dekken, schoenen poetsen. Dat soort dingen. Op zaterdag kregen we een paar stuivers 'taakgeld'.

Ik hielp heel graag in de keuken met koken. Niet alleen omdat ik dat leuk vond maar ook omdat ik dan gezellig in de omgeving van mijn moeder was. Zaterdagavond – zo ongeveer vanaf mijn elfde tot mijn veertiende – poetste ik samen met mijn moeder alle schoenen. De radio stond aan (hoorspel, muziek). En daarna speelden we dubbele patience.

Spelletjes samen in het gezin? Volgens mij niet. Later wel, tijdens de – vaak verregende – zomervakanties: monopolie, halma, mens-erger-je-niet. Met vriendjes: dammen en schaken.

Wij aten thuis super traditioneel: aardappelen, groente, een klein stukje vlees, kip of vis. Altijd lekker.

De woensdag vond ik een fijne dag omdat we dan verse friet maakten/aten. De vrijdag vond ik een fijne dag vanwege het feit dat we dan altijd vis (gefrituurde kabeljauw) aten. Voor katholieken gold immers: geen vlees op vrijdag. En op zaterdagen was er in de winter vaak erwtensoep, in de zomer rijstepap. Heerlijk.

Ik lustte altijd alles. Lievelingseten? Aardappelen. Soep.

In 'onze kringen' was het totaal niet gebruikelijk dat ouders 'gesprekken voerden met kinderen'. Kinderen telden in dat soort levensbereiken helemaal niet mee.

Vanaf mijn zeventiende – toen pa dood was – heb ik een steeds intensiever communicatie met ma gekregen. Ze nam me in vertrouwen over haar gevoelens over het overlijden van pa en toonde haar emotie. We spraken veel over mijn activistische sociaaldemocratische ontwikkeling, over mijn twijfels over het geloof, over mijn antimilitarisme. We spraken over van alles maar weinig over seksualiteit. Ma ging steeds meer twifelen aan het Hiernamaals. Ik besprak met haar wat ze na haar dood wilde: 'Niet begraven in het graf van papa. Cremeren.' Uiteraard gerespecteerd.

Feesten

Aan verjaardagen werd thuis niet of nauwelijks aandacht besteed. Je mocht op school op een snoepje trakteren. En er werd voor je gezongen.

Wij vierden wel het naamfeest. Mijn naamdag is 25 augustus en de avond tevoren werd er voor je gezongen en kreeg je een (bescheiden) cadeautje.

Vanwege de drukte rond een verbouwing van Sint Servaasbolwerk 18 werd mijn naamfeest een keer vergeten. Dat vond ik verschrikkelijk. 's Avonds bij het naar bed gaan huilde ik. In plaats van troost, kreeg ik te horen dat het allemaal niet zo erg was. Daar dacht ik anders over. Dat het vergeten was, kon ik begrijpen. Dat het vervolgens weggewuifd werd, niet. En nog ben ik op dat punt kwetsbaar.

Sinterklaas was altijd het hoogtepunt in het jaar. Ongeveer een week voor Sinterklaas mochten we zingen en dan kwam Zwarte Piet 'strooien'. Vanuit de voorzak in haar keukenschort liet mijn moeder handenvol snoepjes en pepernoten tegen de ruiten kletteren en door de kamer vliegen. Mijn vader rolde ongezien kokosnoten en sinaasappels de kamer door. Sinterklaasdag zelf (6 december) stonden we in alle vroegte op, om te gaan kijken welke cadeautjes Sinterklaas 'gereden' (= gebracht) had. Al Sinterklaasliedjes zingend gingen we de trap af. De spanning, de vreugde. Heerlijk.

We vierden – toen ik klein was – elk jaar drie keer Sinterklaas: bij oma/opa, bij ama/ampa en thuis. Heel goede herinneringen. Er zijn veel foto's van.

Later, zo ongeveer vanaf mijn elfde, vierden we surprise-avond. Je trok dan een lootje, kocht een cadeautje en maakte zo goed en zo kwaad als dat ging, een gedicht voor degene die je 'getrokken' had.

Carnaval was een ander hoogtepunt in het jaar. Verkleeden, vlaai en koffie, optocht. Later, in de middelbare schooltijd, de stad in met vrienden en vriendinnen. Uitstekende herinneringen. Verkleed, zingend over straat, kroeg-in-kroeg-uit.

Behalve het vieren van de katholieke feesten zoals Kerstmis, Palmпасen, Pasen en de Eerste Communie ondernamen we verder weinig dingen als gezin.

Kerst en Oud en Nieuw? Heel traditioneel. Naar de kerk, uitgebreid eten, naar ama/ampa of oma/opa.

Vakanties?

Ik herinner me geen dagjes uit. Ik ging in schoolvakanties logeren bij tante Corrie, tante Fien, tante Rolande, tante Jo. Daar had ik altijd veel plezier met neven en nichtjes. Van tante Fien leerde ik kaarsen maken van gesmolten kaarsstompjes, van oom Bert kreeg ik mijn eerste schaatsles op de vijver van Rolduc, oom Ad leerde mij imkeren op Maria Roepaan in Ottersum.

Echt 'op vakantie' was er niet bij (geen geld) tot de zomer van 1967. Toen mochten Marjo en ik mee naar Bodman am Bodensee, kelderwoning bij de familie Laabs. Mooie twee weken. En in 1968 idem dito maar nu met Rolande en Monique.

Ook herinner ik mij een weergaloos verblijf van twee weken in Worms. Ik was daar – ik denk dat ik 16 jaar was – met de zogenoemde Bouworde. Georganiseerd door de Franciscanen hielpen jonge jongens (geen meiden) bij sociale bouwprojecten (woningen, scholen). Aan het einde van de eerste week kreeg ik een betonnen balk op mijn middelvinger. Uitgeschakeld. Maar het vele sociale contact maakte alles goed.

Coming of age en verder

Mijn eerst zoen kreeg ik van Marjon van Florop. Zij was mijn eerste volledig doorleefde verliefdheid en liefde. Heerlijk. Samen naar het zwembad in de zomer, samen naar de jongerensociëteit Kombi, samen naar dansles, samen carnaval.

Seksuele voorlichting heb ik eigenlijk niet gehad. De biologie van de voortplanting leerde ik – heel summier – in de biologieles van docent Schure op het gymnasium. De details en vooral wat er wat betreft gevoelens bij kwam kijken, leerde ik – met vallen en opstaan – in de praktijk. Doordat Pia een nogal complexe verhouding tot haar eigen seksualiteit had, heb ik na Pia's overlijden een tweede ontwikkeling door mogen maken op het gebied van seksualiteit in een relatie. Mooi.

Ik heb altijd een fascinatie voor studeren gehad. Wel – zoals boven verklaard – altijd voldoende tijd in de studie gestoken voor uitstekende resultaten. Ik heb me nooit zorgen gemaakt over de uitslag van tentamens en/of examens.

Belangrijke momenten in de wereldgeschiedenis tijdens mijn jeugd? De Cubacrisis, de moord op president John Kennedy, de moord op Martin Luther King, de moord op Ted Kennedy. Ik heb een levendige herinnering aan het moment dat Marjo mij vertelde dat John Kennedy vermoord was.

Volgens mij heb ik niet gepuberd. Ik las alles wat los en vast zat. Ging steeds meer twijfelen aan de 'waarheden' van mijn ouders maar ik zocht niet de confrontatie. Had een ongebreidelde vrijheidsbehoefte. Door de vroege dood van mijn vader en het feit dat mijn moeder haar handen vol had aan 'de kleintjes', bovendien alles wat ik wilde doen en deed, goed vond, kreeg ik de kans om mij geheel vanuit mijzelf te ontwikkelen. Ik weet vrij zeker dat dat heel anders zou zijn gegaan als mijn vader was blijven leven. Mijn moeder zei – haar met dat gevoel meermaals geconfronteerd hebbende – altijd: 'Papa zou wel begrepen hebben, dat jij die vrijheid nodig had.' Solidair, te prijzen, maar voor mij: onwaarschijnlijk.

Muziek? Zie Mondriaantuimelvlakje op de website: **Kunst**. In 1968 ontdekte ik de muziek van Van Morrison en *Them*. Mijn vader vond moderne muziek maar 'herrie'. Ik weet nog dat ik mijn oor tegen de stof van de luidspreker van de radio drukte om die geweldige muziek goed te kunnen beluisteren, zonder dat mijn vader – ook aanwezig in de kamer – die kon horen.

Ik ging in mijn gymnasiumtijd jarenlang naar dansschool en later met vriendin Marjon en vrienden naar jeugdsociëteit *Kombi*. Vaak zelfs de drie weekendavonden. Swingen, *chillen* (dat woord bestond nog niet), kletsen.

Ik heb levendige herinneringen aan een groot(s) feest op Fort Sint Pieter met de leden van Sociëteit Kombi. Varken aan het spit. Muziek, verliefd, dansen, plezier.

De laatste gymnasiumjaren en in het eerste jaar van de Sportacademie toen ik in het weekend nog naar 'huis' ging, eindigde ik altijd in café *De Tribunal* aan het begin van de Tongersestraat met tot slot een patatje van Rika, een paar huizen verder. Ik bezocht en bezoek dat café altijd als ik terug was/ben in Maastricht. Voor Marijke was dat café tijdens haar studiejaren in Maastricht ook een van haar vaste ankerpunten.

In de laatste twee jaar van het gym ging ik – vanwege mijn toenmalige liefde Maria Hammerschmidt – carnaval vieren in Keulen. Heel veel pret gehad.

Als kind en puber kreeg ik zakgeld – hoeveel weet ik niet meer – en 'taakgeld' (zie boven). Bovendien verdiende ik bij met het werk in/voor de fabriek waarvan mijn vader bedrijfsleider was. Ik kon verschrikkelijk goed sparen, voor een nieuwe racefiets, voor een opblaaskajak, om Schuco Varianto te kopen. Van het tweede t/m het vierde jaar op de Sportacademie gaf ik – als bijverdienste – een keer per week 's avonds les in ritmische gymnastiek aan de turnvereniging van het dorp Gilze bij Tilburg.

Op de sportacademie liet ik mijn hoofdhaar en mijn gezichtsbeharing ongebreideld groeien. Daar zijn vele foto's van. Ik gaf (en geef) niet om kleren. Op de sportacademie maakte ik vrienden voor het leven en bouwde ik veel dierbare contacten op, in actiegroepen en initiatieven zoals het stichten van een studentensociëteit: de SooS.

Dromen had ik niet. Maar plannen te over. En heel veel van die plannen ook uitgevoerd. Maatschappelijk activisme, dienstweigering, op 'wereld'reis, gaan studeren en nóg meer gaan studeren.

Mijn 'helden' destijds waren Mahatma Gandhi, Martin Luther King, Willy Brand, Joop den Uyl en Nelson Mandela.

Banen

Ik begon in 1976 als *freelance* docent in Rotterdam bij de Zr. Engelbertstichting aan het Haringvliet en verdiende daarmee 75 gulden per uur. Dat was een heel hoog loon. Bovendien was het voor mij netto omdat ik toen nog niet belastingplichtig was. Die eerste baan als docent Anatomie/Fysiologie kreeg ik via Ton Biessels, een medestudent aan de Faculteit Bewegingswetenschappen. Voor mijn loopbaan: zie het CV onder het tuimelvlakje **Welkom**.

Ik heb al mijn banen fantastisch gevonden behalve de directiefunctie in het Waterlandziekenhuis. Los van het feit dat ik enorm veel uren draaide, was ik verantwoordelijk voor de kwaliteit van de patiëntenzorg zonder daarbij voldoende bevoegdheden te hebben om die verantwoordelijkheid waar te maken. Dat kwam omdat de specialistenmaatschappen het feitelijk voor het zeggen hadden en – kort door de bocht gezegd – meer prioriteit gaven aan 'goed verdienen' dan aan het getalsmatig en kwalitatief verbeteren van de patiëntenzorg.

De tien jaren die ik voor de LHV werkte waren gouden jaren en mijn laatste functie – dertien jaar algemeen directeur van Wilgaerden – waren supertop. Wat ook niet onvermeld mag blijven, is mijn baan als educatief auteur Anatomie/Fysiologie. Goudgerand.

Hobby's

- schrijven, maar dat is eerder een 'roeping' dan een hobby
- lezen/studeren
- mijn website met alles erop en eraan
- de kroniek van mijn leven in foto's
- toiletplaatjes fotograferen en in albums onderbrengen
- hardlopen (halve en hele marathons)
- wandelen, zwemmen, snowboarden (tot 2023), skiën, schaatsen (tot 2018)
- bergtrektochten, kajaktrektochten, fietstretochten
- met gezin, familie, vrienden en vriendinnen zijn
- uit eten.

Fotografie

Mijn vader was een enthousiaste amateurfotograaf. Hij fotografeerde met name gewone gebeurtenissen in en om onze familie. De negatieven borg hij op in loonzakjes; negatiefbladen en -albums bestonden nog niet.

Maar alles was zodanig perfect geordend en terug te vinden dat ik samen met mama vrij gemakkelijk gepersonaliseerde albums voor Dolf en Marjo – die waren toen al uit huis – kon maken. Samen uitzoeken, ik bijbestellen en inplakken, mama schreef de originele bijschriften erbij. Gelukkig niet mijn handschrift. Ik weet niet meer zeker of we later ook gepersonaliseerde albums gemaakt hebben voor Rolande en Monique. Dat was zeker onze bedoeling. Nu zou je dat allemaal gemakkelijk digitaal kunnen realiseren.

Toen ik in 1986 uit de erfenis van ma het beheer over de gezinsalbums kreeg, heb ik alle loonzakjes met negatieven ondergebracht in negatiefbladen en -albums. Als ik een negatief wil terugvinden, is dat binnen een paar minuten gefikst.

Verliefdheid en liefde

Ik ben er vast van overtuigd dat extreme verliefdheid – en die heb ik enkele keren meegemaakt – gepaard gaat met een meetbare, definieerbare specifieke hormonenmix in je bloed en in je hersenen. Als het 'uit' gaat, zorgt die mix voor onpeilbaar diep zelfbeklag. En dat gaat dus altijd weer 'over' doordat de mix langzaam uitdooft.

Pia was vanaf 1974 mijn grote liefde. Lees de tekst onder het tuimelvlakje **Pia**. Hierbij wat aanvulling.

We gingen vanaf medio 1974 steeds intensiever met elkaar om vanwege onze betrokkenheid bij de Studentenorganisatie en de Studentensociëteit van de Sportacademie. En na de zomer van 1974 sliepen we steeds vaker bij elkaar. Vanaf de zomer van 1975 woonden we feitelijk samen (Lieve Vrouwenplein, Tilburg) met dien verstande dat ik door de week een aantal dagen in Amsterdam woonde, eerst op een kamer in de Bijlmer (vreselijk) en na een maand of twee op de Bellamystraat in de Kinkerbuurt, top!

Wat mij betreft sloeg de vonk over eind juni 1974. Op de SooS. Pia gaf pas expliciet toe aan haar liefde voor mij na de krokusvakantie van 1975. Dat had te maken met het feit dat het tot dan toe nog 'aan' was met haar toenmalige vriend. Om die reden stelde ik voor dat we onze liefde voor elkaar op twee dagen per jaar zouden vieren: op 16 juni en op 16 december, beide data precies tussen onze verjaardagen in. En zo is het altijd gegaan.

Pia's ouders leerde ik zo ongeveer medio 1975 kennen, voordat Pia en ik naar Griekenland gingen liften. Voor zover ik het nog weet, heb ik geen dierbare herinneringen aan Pia's ouders. Haar moeder vond – ietwat overdreven gesteld – alles fantastisch wat Pia, wat ik, wat wij deden. Ze deugde grotendeels. Pia's stiefvader deugde niet. Daar heb ik geen goed woord voor over.

Wonen en werken

Vóór onze 'wereld'reis woonden we in Tilburg samen op het Onze Lieve Vrouweplein en in Amsterdam eerst op de Bellamystraat en daarna in een 'gehuwden'flat op Uilenstede (Amstelveen).

Anekdote. Henk van Hak en ik gingen na de Sportacademie in Amsterdam studeren: Faculteit Bewegingswetenschappen. We zochten in juli 1975 dus een kamer in Amsterdam en hadden daartoe via het bureau Studentenhuisvesting en de verschillende Studentenverenigingen een aantal adressen van mogelijke kamers gekregen. Minervalaan, jaren twintig flats van zo'n tien verdiepingen, centrale hal met brievenbussen, huisbellen en intercom. We belden aan bij het huisnummer dat op ons lijstje stond. Geen reactie. Nog een keer bellen. Geen reactie. In de hal stond een schuchtere, wat ielige jongen: 'Komen jullie ook voor die kamer? Ik ga hier wachten totdat er iemand thuiskomt.' Henk en ik keken elkaar aan. En toen zei ik: 'Henk, wat doen we, geven we hem nog de kans om weg te rennen of slaan we hem meteen in elkaar?' Die jongen, met trillende stem: 'Maar... maar... dat is niet eerlijk! Ik was hier eerder!' Henk en ik barstten in lachen uit, we gaven de jongen een hand en verzekerden hem dat het een grapje was...

Pia gaf – aansluitend aan haar diplomering in 1976 – gymnastiekles op een huishoudschool in Bovenkerk, ik studeerde aan de Faculteit Bewegingswetenschappen en gaf Anatomie/Fysiologie aan leerling-verpleegkundigen (Rotterdam, Hilversum). Na onze reis (medio 1978 – voorjaar 1980) vonden we – na een zeer onzekere periode, waarin we tijdelijk onderdak vonden bij Bert en Margret aan de Jacob van Lennepkade – een etagewoning in de Van Brederodestraat in Amsterdam. Van medio 1980 tot het voorjaar van 1985. Pia werkte als gymnastiekdocent aan het HLO (Hoger Laboratorium Onderwijs) in Amsterdam, ik gaf Anatomie/Fysiologie-les. In 1984 studeerde ik af en vond meteen werk in Alkmaar: HBO-V (docent) en SIGIN (beleidsmedewerker). Vanwege die 'economische binding' hadden we recht op huisvesting in Alkmaar en in 1985 verhuisden we naar die stad, naar een grote huurwoning (Rijperwaard 220).

Samenwonen, kinderen en trouwen

Trouwen is – zo vonden wij hippies destijds – burgerlijk. En aan samenwonen/samenleven hadden we genoeg.

Toen ik Pia leerde kennen, wilde ik – na eerst gereisd te hebben en gesetteld te zijn – het liefst een gezin met haar stichten met drie of vier kinderen. Maar in 1975 wilde Pia helemaal geen kinderen; dat hing samen met negatieve ervaringen in haar eigen vroege jeugd. Langzaam wende ik aan het idee dat we 'kinderloos' het leven vorm zouden geven en verdween mijn kinderwens naar de achtergrond.

Na onze 'wereld'reis en nadat we in de zomer van 1985 naar Alkmaar verhuisd waren en we allebei een goede baan hadden, zei ze: 'Ik wil toch graag kinderen met jou.' Dat kwam voor mij tamelijk onverwacht. Maar ik had niet veel tijd nodig om te schakelen. En Pia had niet veel tijd nodig om zwanger te worden.

Vervolgens gingen we uitzoeken welke maatschappelijke regelgeving het beste is in een gezinssetting. En wat bleek? Het huwelijkscontract gaf de meeste 'bescherming' van wat wij wilden garanderen aan elkaar en aan de boreling(en).

Omdat wij vonden dat het huwelijkscontract niets met onze liefde te maken had – en onze toenmalige beste vrienden Margret en Bert dat ook zo zagen – spraken we af niemand iets over ons huwelijk te vertellen en om op woensdag 9 april 1986 met elkaar als wederzijdse getuigen 'gratis' te trouwen in Alkmaar. Margret was net bevallen van Loek, Pia was hoogzwanger. Na de trouwerij hebben we een wandeling gemaakt in de duinen en op het strand van Bergen aan Zee en zijn we afsluitend met elkaar uit eten gegaan. Zie de foto's in album nr. 14.

En op 19 mei 1986 werd Thomas geboren. En Simon op 14 september 1987. Beide zwangerschappen verliepen goed. Beide geboorten per keizersnede; die van Thomas ongepland, die van Simon gepland.

In april 1989 verhuisden we naar de Stratenmakerhof 13 in Alkmaar. Een prachtige grote nieuwbouw koopwoning.

Pia en ik hadden een redelijk geëmancipeerde rolverdeling. Maar 'rolverdeling' was helemaal geen thema. We deden wat gedaan moest worden. Omdat ik een wat grotere baan had dan Pia, deed zij iets meer in het huishouden. Maar we hebben ook altijd een 'werkster', een poetshulp gehad. Hetty was de allerbeste; Hetty was meer dan twintig jaar een vaste waarde; ze kwam een ochtend per week totdat ik naar Leiden verhuisde. En we hadden drie dagen per week Ina (van de Graaf – van de Mark) in huis. Ze was een *nanny avant la lettre* (in Nederland); ze was oppas en oma ineen. Ze was geweldig. Ze woonde in Leiderdorp. Toen wij in Leiden gingen wonen, heb ik het contact weer geïntensiveerd. Op Paasmaandag 2022 organiseerde ik een 'reünie' van Ina met mijn kinderen, hun partners en de kleinkinderen. Ina is – 92 jaar oud – op 18 maart 2023 overleden. Kort voor haar overlijden zijn Marijke en ik afscheid van haar gaan nemen. Ina is mij zeer dierbaar; ze is superbelangrijk geweest in ons gezin en voor de ontwikkeling van Thomas en Simon.

Pia en ik waren meer dan 25 jaar samen. Ze overleed – door naar de lever uitgezaaide dikke darmkanker – op 25 juni 2000. We hadden overwegend een buitengewoon harmonische relatie. Het geheim van een goede relatie?

- geen geheimen voor elkaar
- zoveel mogelijk delen
- veel samen doen
- humor
- kinderen zoals Thomas en Simon
- veel lijfelijheid
- een gezonde seksualiteit.

Pia en ik praatten over alles en we waren het met name over de opvoeding van Thomas en Simon roerend eens. Pia was iets voorzichtiger, iets beschermender. Ik zo min mogelijk.

Belangrijk waren:

- je mag zijn wie je bent
- je mag worden wie en wat je wil worden (lees Pépé)
- spelen, ontdekken, leren, ontwikkelen, studeren
- vrijheid, plezier
- buiten, op pad.

Zwangerschap en bevalling

Ik benijd vrouwen die in de zwangerschap en de bevalling iets in/met hun lichaam meemaken dat ik als man niet kan meemaken. Dat is toch iets ongelofelijks, zelfs magisch, er groeit een mens in je en die komt uit jouw lichaam op de wereld!

De keizersnede voor de geboorte van Thomas was ongepland. Ik wachtte in uiterste spanning af. 's Nachts – ik meen om half twee – kwam het verlossende woord: 'Jullie hebben een gezonde zoon gekregen!' Euforie. Gevierd met... beschuit met muisjes.

Bij Simon mocht ik de geplande keizersnede meemaken. Op een gegeven moment zei gynaecoloog Han Maathuis: 'Ludo, niet alleen de anatomische structuren aandacht geven, ook Pia.' Het verliep allemaal top, Simon werd puntgaaf uit de baarmoeder getild.

Grote blijdschap, euforie. Gevierd met... weer beschuit met muisjes.

Huttentochten

Vanaf 1992 maakten we in de zomervakantie onveranderlijk een huttentocht. Vaak was dat een tocht die ik eerder met de BergBokken gemaakt had en waarvan ik wist dat die ook voor ons gezin geschikt was. Het waren hoogtepunten in het jaar.

Anekdote: in de zomervakantie van 1992 – Simon was vier jaar, bijna vijf – liepen we onze eerste huttentocht. Nationaal park *Les Ecrins* (fotoalbum 21). Naar de hut van de *Glacier Blanc*. Simon had een stekeltjes kapsel; Pia of ik hielden dat bij met de tondeuse. Veel wandelaars die van boven kwamen streken hem in het voorbijgaan over zijn hoofd. Ze vonden zo'n klein bergwandelaartje vast en zeker schattig. Na een tijdje kwam Simon voor mij lopen en vroeg: 'Ludo, waarom denken die mensen dat ik het wel goed vind dat ze me aanraken?' Bijzonder.

'Zoek-de-pakjes-door-het-hele-huis-Spel'

Sinterklaas was altijd het hoogtepunt van het jaar. Pia en ik waren weken bezig met de voorbereiding. We bedachten – om te voorkomen dat alle cadeautjes in een mum van tijd uitgepakt zouden zijn – het 'Zoek-de-pakjes-door-het-hele-huis-Spel'. Daar hadden we zowel in de voorbereiding als op de avond zelf allemaal heel veel pret mee. Het mooiste vond ik zelf de keer dat er draadjes vanuit het huis via de voordeur helemaal naar en in de zandbak liepen. Aan het einde daarvan zaten gegraveerde kampeerbestedekjes voor Thomas en Simon.

Nieuwsjunk en teevee

Ik lees elke dag vijf kranten:

- de Volkskrant
- een wisselend ander landelijk dagblad (NRC, AD, Trouw)
- het Leidsch Dagblad, vooral het Regiokatern
- het Noord-Hollands Dagblad, vooral het Regiokatern
- de Limburger.

Marijke en ik kijken graag journaals van 6 uur tot half 9 (NOS-VRT-RTL-NOS). En dan 'De slimste mens', 'Per seconde wijzer', 'Met het mes op tafel', Nieuwsuur. Wat sport betreft: Tour de France en wielerklassiekers. Documentaires en films via streamingsdiensten.

Ik heb niets met datingprogramma's, 'Ik vertrek', 'Temptation Island'; dat soort – in mijn ogen – pulp. En ik haat teeveereclames.